

توزیع رانت: بلای جان بخش خصوصی

عبدالممد رحمتی - کارشناس اقتصادی نفت و انرژی

مولدپیگیری گردد. پر واضح است در کشورهای توسعه یافته، شکوفایی اقتصادی در گرو تعامل بین بخش خصوصی و دولتی است که اولی وظیفه توسعه تجارت و دومی وظیفه عقد و اجرای قراردادها و رفع مشکلات احتمالی را بر عهده دارد. لازمه همکاری موفق بین دو بخش مذکور اصلاح ساختار اقتصادی است، چراکه روش های سنتی دیگر جوابگوی دیپلماسی تجاری نیست

باشد. در شرایط نامناسب کنونی که هیچ یک از بازارها ثبات مستمرو وجود ندارد، فعالیت های اقتصادی غیرمولد رواج خواهد یافت. بر این اساس در محیط کسب و کار نامساعد کالاهای با ارزش افزوده پایین تولید خواهد شد، بنابراین در این شرایط ضروری است یک زنجیره ارزش متشکل از بخش های دولتی و البته بخش خصوصی قدرتمند تعریف و زیرساختها و الزامات مربوط به تولید داخلی و تحقق رشد اقتصادی

نگاه ویژه به بخش خصوصی توسعه گرا با توجه به شرایط امروز کشور و تحریم های یکجانبه ایالات متحده بر علیه ایران که عمدتاً تحریم های اقتصادی می باشند، می تواند کمک مطلوبی به ثبات کشور در مناسبات تجاری باشد. در این دوران تحول اقتصادی نیازمند متغیری بنام دیپلماسی اقتصادی است و این موضوع زمانی می تواند موفقیت در پی داشته باشد که پیش شرایط و زیر ساخت های آن در جامعه حاکم

نبود قوانین مشخص موجب می شود گناه بخش خصوصی ناتوان و فاسد به پای سایر بخش ها نوشته شود و اینجاست که الزام وجود نهاد رگولاتور احساس می شود

در برحه کنونی بخش خصوصی توانمند خواهان شرایط مساوی است تا بتواند عملکرد بهتری از خود نشان دهد. چرا که نه تنها، خود خواهان هیچ رانتی نیست بلکه از هرگونه عدم شفافیت نیز انتقاد می کند و خواستار برقراری شرایط مساوی برای هر فعالیتی است

گانگی نظام تصمیم گیری، نبود نهاد یک سوساز ورگولاتوری و همچنین عدم سیاست های مدون و مشخص از جمله مواردی است که بارها از زبان این بخش به گلایه بیان شده است. به عنوان نمونه چندگانگی تصمیم باعث ایجاد سردرگمی در این بخش شده چرا که در مقابل آن نظام چانه زنی رواج یافته است، همچنین نبود قوانین مشخص موجب می شود گناه بخش خصوصی ناتوان و فاسد به پای سایر بخش ها نوشته شود و اینجاست که الزام وجود نهاد رگولاتور احساس می شود.

در حال حاضر نوع نگاه به سازوکار حمایتی دولت کاملاً تغییر کرده و صدای متفاوتی از بخش خصوصی شنیده می شود، چراکه همواره این نقد به برخی از فعالان بخش خصوصی وارد بود که به دنبال حمایت های یارانه ای و رانتی هستند. لیکن در برحه کنونی بخش خصوصی توانمند خواهان شرایط مساوی است تا بتواند عملکرد بهتری از خود نشان دهد. چرا که نه تنها، خود خواهان هیچ رانتی نیست بلکه از هرگونه عدم شفافیت نیز انتقاد می کند و خواستار برقراری شرایط مساوی برای هر فعالیتی است چراکه وجود رانت موجب صدمه زدن به تولید و صادرات با کیفیت می شود. کشورهای توسعه یافته برای حل این مشکل به سیاست های کارشناسی شده روی آورده اند که از طریق آن می توان کل زنجیره بازار را نظارت و کنترل نمود.

می توان گفت بخش خصوصی به واسطه محرومیتی که از فعالیت های اقتصادی در طول دهه های گذشته داشته، آنگونه که باید نتوانسته در بخش های مختلف ایفای نقش نماید و در شرایط کنونی می بایست با ایجاد فضای رقابتی و جلوگیری از امتیازدهی به شرکت های خصولتی فضایی مهیا گردد که بخش خصوصی در این مسیر حرکت کند تا با ساز و کارهای مختلف ورود نموده و بتواند منشا اثر باشد، در این صورت می توان نتیجه برد-برد را برای دولت و بخش خصوصی انتظار داشت.

و ضروری است تا اتحادیه های صادراتی، موسسات خصوصی و اتاق های بازرگانی روابط تجاری با همسایگان را گسترده تر نموده و به دنبال توسعه گرایی و بازوی مکمل دولت در اهداف اقتصادی کشور باشند.

میرهن است تغییر استراتژی از لازمه های اقتصاد امروز کشور است و دیگر نمی توان با کارهای فرهنگی به تحقق اهداف امید بست، بخش خصوصی فعال می بایست در هر فرصتی که مهیا می گردد وارد میدان شده و نقش آفرینی نماید. در این میان حوزه رقابت و نقش شرکتها بسیار حائز اهمیت است. در سالهای اخیر شاهد هستیم بخش خصوصی نقش پررنگ تری در عرصه های مختلف داشته و بر اساس سیاست های دولت و اصل ۴۴ توانسته این نقش را در بهبود وضعیت کسب و کار، ایجاد اشتغال و وسعت دادن به برنامه های صنعت تاثیر گذارتر به منصه ظهور بگذارد.

در سال جاری با شروع دور جدید تحریم ها، آمریکا ادعا نمود که قصد به صفر رساندن صادرات نفتی ایران را دارد. هر چند این ادعای واهی به نتیجه نرسید لیکن به زعم بسیاری از کارشناسان، استفاده از توان بخش خصوصی واقعی و مورد اعتماد دولت یکی از راه های دور زدن تحریم ها به منظور صادرات نفت خام است چرا که از سال ۱۳۹۰ به بعد شرکت های خصوصی توانمند وارد عرصه صادرات نفت خام شدند و شرکت های مذکور در حال حاضر دارای شبکه های توانمند به منظور دور زدن تحریم های نفتی هستند، هر چند چالش هایی در این حوضه مطرح است که خاص بخش خصوصی نیست به عنوان نمونه با توجه به تحریم ها، انتقال وجوه حاصل از فروش نفت امری دشوار است.

بخش خصوصی فعال در حوزه نفت، گاز و پتروشیمی در طی ۱۰ سال گذشته نقش بسزایی را در تعاملات تجاری این حوضه ایفاء نموده است لیکن در این راه با مشکلاتی نیز مواجه بوده که جلوی چابکی و اثربخشی آن را گرفته است. چند